

Muhasebe Öğretim Elemanları ve Meslek Mensuplarının Mesleki Stres Düzeyi Üzerine Bir Araştırma

Yrd. Doç. Dr. Suat YILDIRIM
Erzincan Üniversitesi, MYO.

Özet

Günümüzde dilde yaygın olarak kullanılan stres, iş yaşamının bir parçası olmuştur. Stres iş yaşamında kaçınılmazdır. Bazı meslekler diğerlerine göre daha fazla streslidir. Herkesin stresle beraber yaşayacağı gerçeğinden hareketle stres düzeyinin tespiti önem taşımaktadır. Bu önemden dolayı, çalışmada, muhasebe meslek mensupları ile muhasebe eğitimi veren öğretim elamanlarının stres düzeyi araştırılmıştır. Bu amaca uygun olarak, 73 muhasebe meslek mensubu ve öğretim elamanı üzerinde anket çalışması yapılmıştır. Araştırmada t-testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda, muhasebe meslek mensupları ile muhasebe eğitimi veren öğretim elamanlarında iş stresin yüksek boyutta olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmada ankete katılanlardan elde edilen verilere göre şu sonuçlar çıkmıştır:

- Cinsiyet bakımından ankete katılanlarda mesleki stres düzeyine bakıldığında, bayanların stres seviyesi erkeklere nazaran daha yüksek olduğu,
- Unvan değişkenine göre stres seviyesinin değişmediği, muhasebe meslek mensupları ile muhasebe öğretim elemanlarının stres puanları arasında fark olmadığı,
- Yaş gruplarına göre bakıldığında, ankete katılanlardan birinci gruptaki muhasebe meslek elemanları ve öğretim elamanları (20-29 yaş grubu) stres ortalaması, üst yaş gruplarına göre yüksek görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, muhasebe meslek mensubu, muhasebe mesleği, muhasebe öğretim elamanı, stres düzeyi, mesleki stres, stres.

Abstract (A Research on Professional Stress of Accounting Profession Staff and Accountings lecturers)

Nowadays, commonly used word "stress" became the part of work life. Stress is inevitable in work life. Some jobs are more stressful than other jobs. Thinking that everybody lives in stressful condition, determining of stress level has vital importance. Due to this importance, in this study, stress level has been researched for Accounting Profession Staff and Accounting lecturers. To achieve this purpose, a survey was conducted on 73 Accounting Profession Staff and Accounting lecturers. In this study, t-test and one way ANOVA techniques were utilized.

The investigation showed that the stress level is a very high degree on Accounting Profession Staff and Accounting lecturers. Also in that search according to the datas that are taken from the survey participants the following results are shown:

- As far as the sex is concerned among the participants when the Profession level is considered, women's stress is higher than men's
- According to the statue varieties there is no change in stress level, there is no difference between the stress points of Accounting Profession Staff and Accounting Lecturers.
- When the age groups are concerned, at the first group among the participants, the stress average of the Accounting Profession Staff and Accounting Lecturers' is seen higher as far as older age groups are concerned.

Key words: accounting, accounting profession staff, accounting profession, accounting lecturers, stress level, professional stress, stress.

1. Giriş

Stres sözcüğü, Latince “estricia” dan gelmekte olup 17. yüzyılda felaket, bela, musibet, dert, keder, elem gibi anlamlarda kullanılmakla beraber, 18. ve 19. yüz-yıllarda ise stres kavramının anlamı değişmiş olup güç, baskı, zor gibi anlamlarda nesnelere, kişiye, organlara ve ruhsal yapıya yönelik olarak kullanılmıştır. Buna bağlı olarak ta stres nesne ve kişinin bu tür güçlerin etkisi ile biçiminin bozulmasına, çarpıtılmasına karşı bir direnç anlamında kullanılmaya başlamıştır (Güçlü, 2001).

Stres insanın verimliliğini olumsuz etki-leyen bir kavram olarak ortaya çıkmakta; kişi ile çevresinin etkileşimini içeren, tutum ve davranışlarına yön veren güç, ya da organizmanın bazı uyarıcılara beden ve zihinsel sağlığını tehdit edilmesi ile ortaya çıkan bir durum olarak tanımlanabilir (Gökdeniz 1999).

“Schermehorn’a göre stres, “olağan-üstü talepler, sınırlamalar veya fırsatlarla yüz yüze gelindiğinde birey tarafından yaşanan bir gerilim durumudur” (Pehlivan 1995:7).

Mısırlı’ya göre stres, insan vücudunun biyolojik ve psikolojik dengesinin bozulması başka bir deyişle, insan sağlığına yönelik baskı veya gerginliğe yönelik işarettir. Stres bir hastalık veya sendrom değil hayatın olmazsa olmaz doğal bir parçasıdır. Stres, bireylerin yaşamlarında istenmedik ve olumsuz giden bir şeyler olduğunda ortaya çıkan bir durumdur. Stres içinde olan bireyler muhtemelen yorgunluk, sinir bozukluğu, bitkinlik, depresyon, gerilim hayal kırıklığı vb. gibi duygular içinde olurlar. Stres içinde olan bireyin vücudunda aşağıdaki belirtilen fizyolojik faaliyetler başlamaktadır. Bunlar (Mısırlı 2004, s.121-122):

Kalp atışları artar, kan basıncı yükselir, terleme başlar, hızlı ve derin nefes alınır, midede asit salgılanması artar, kaslar gerilir, göz bebeklerinde büyüme görülür, ağız kurur, kan şekeri artar. Bu duygular-da olan meslek elamanlarının müşterileriyle ilişkilerinde başarı göstermeleri beklenemez.Yapılacak olan stresi kontrol altına almayı bilmektir.

Yine Mısırlı(2004) stresi azaltmanın yollarını şöyle belirtmiştir:

Derin nefes alma, duruşunuzu rahatlatma, gülümseme, su içmek, rahatlamak için stresi açığa vurma, iş yaparken organize olma, olumlu düşünme ve olumlu konuşma, gerektiğinde hayır demeyi bilme, öfkeyi azaltma, başkalarına yardım etmeyi deneme, iş yükünü hafifletme, beslenmeye dikkat etme, yeterli ve düzenli uyumadır.

Bütün bireyler stresle karşı karşıyadır. Stresin olumlu ve olumsuz etkileri vardır. Bu nedenle stresten uzak kalmak artık imkansızdır. Az ya da çok her meslek belli ölçüde strese neden olmaktadır. Bununla birlikte, bazı meslekler diğerlerine göre daha fazla strese neden olmaktadır. Örneğin, çeşitli meslekler üzerinde gerçekleştirilen bir araştırmada gardiyanlık, polis memurluğu, öğretmenlik, ambulans şoförlüğü, hemşirelik, doktorluk, itfaiyecilik, diş hekimliği, maden işçiliği, askerlik, aktörlük ve gazetecilik gibi mesleklerin en çok stresli meslekler olduğu; gökbilimcilik, güzellik uzmanlığı, çevrecilik, seracılık, kütüphanecilik, müzecilik, berberlik, spor/fitness kulübü yöneticiliği, göz doktorluğu ve din adamlığı gibi mesleklerin ise, en az stresli meslekler olduğu belirlenmiştir (Hargreaves, 1999: 35).

Günümüzün sürekli değişim içinde bulunan ve çok aktif olan toplumunda, mesleki stres günlük dilde yaygın olarak kullanılan bir kavram haline gelmiştir. Mesleğinde yeni olsun tecrübeli olsun, hemen herkes, iş ortamında, stresli durumlar yaşamaktadır. Bu olgu, yakın zamanlarda önemli bir meslek grubundan olan öğretmenler için daha çok konuşulmaktadır. Bir araştırmada, devlet okullarında çalışan öğretmenlerin, önceki yıllara göre daha çok, ileri düzeyde mesleki stres yaşadığı ve bu yüksek seviyedeki stresin öğretimin her düzeyinde görüldüğü belirtilmiştir. (Fiel- ding ve Gali, 1982).

21 yüzyılda insanın sahip olduğu rollerin artması, kişilere önemli sorumlulukların yüklenmesi ve ilişkilerin karmaşıklaşması zaman zaman ruh sağlığını zor-

layıcı bir hal almakta, kişiler arası ilişkileri yoğun bulunan insanlarla çalışan bireylerin yaşamında stres daha da önemli yer tutmaktadır. Çağımıza damgasını vuran değişimle beraber çalışanlar, devamlı olarak beyinsel işlevlerini kullandıklarından dolayı canlı ve dinamik olmak durumunda dırlar (Okutan, Balaban:2007:455-456). Muhasebe eğitimi veren öğretim elamanları da devamlı beyinsel işlevlerden ve iletişimden dolayı stresle karşı karşıya kalmaktadırlar.

Okutan ve Balaban'ın (2007) Akademik personelin tükenmişlik düzeyini belirlemeye yönelik Sakarya Üniversitesinde yaptığı bir araştırmada, akademik personelin tükenmişlik ve duyarsızlaşma düzeylerinin (Aşırı Stres) düşük, kişisel başarı düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca, bayanların duygusal tükenmişlik ve duyarsızlaşma düzeylerinin erkeklere nazaran daha yüksek olduğu görülmektedir. Yine akademik personelin tükenmişlik düzeylerinin unvan değişimine göre herhangi bir görüş farklılığı bulunmamıştır.

Muhasebe meslek mensuplarının sorunlarının incelendiği bir çalışmada, muhasebecilerin % 90'ını iş yüklerinin çok fazla olduğunu belirtmiştir. Onların, muhasebe meslek mensuplarının birliği olan TÜR MOB'dan istekleri bölümünde "İşlem yoğunluklarının azaltılması için çalışma yapılması" sorusuna genel olarak meslek mensuplarının %69,2'si kesinlikle katılıyorum, %26,9'u katılıyorum yönünde cevap vermiştir. Bu durum meslek mensuplarında iş yükünün fazla olduğunu ve bunun azaltılması yönünde çözüm arayışlarının bulunması gerektiğini göstermektedir (Kalaycı, Tekşen, 2006:96).

Bilecik ilinde faaliyet gösteren bankaların yönetici ve çalışanlarına yönelik stres düzeyini belirlemek amacıyla yapılan bir çalışmada, yönetici ve çalışanların yaşadıklarının stresin olumlu düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ancak, bankacılık mesleğinin sorunsuz bir meslek olduğunu söylemenin de doğru olmadığı belirtilmiştir (Aydemir, ve Diğer).

Türkiye'de gerçekleştirilen bir araştırmada ise, bankacılık mesleğindeki stres kaynaklarından bazıları şu şekilde sıralanmıştır (Aydın, 2002: 77-79):

- Müşteri sayısından kaynaklanan iş yükü fazlalığı,
- İşlemleri yetiştirmede yaşanan zaman baskısı,
- Uzun ve belirsiz çalışma saatleri,
- Müşterilerle iletişimden kaynaklanan sorunlar,
- İşin aşırı dikkat gerektirmesi,
- Sorumlulukların ağırlığı,
- Kasanın tutmaması nedeniyle bankadan çıkamamak,
- Bilgisayar sistemindeki arızalar,
- Bilgisayar ile çalışma zorunluluğu,
- Sürekli çalan telefonlar,
- Çalışma ortamının ısı, ışık, temizlik ve dizayn sorunu,
- Dengesiz iş yükü dağılımı,
- Sosyal etkinliklere, aileye (özellikle de çocuklara) yeterince zaman ayrılamaması.

Yukarıda belirtilen bankacıların stres kaynakları incelendiğinde stresin daha ziyade iş yoğunluğu ve düzensiz çalışmadan ortaya çıktığı görülmektedir.

İş hayatında yaşanan stresin farkında olmalı ve onunla başa çıkma yolları aranmalıdır. İnsanlar kendilerine göre bir yöntem geliştirebilmeliler. Yürüyüş yapmak, müzik dinlemek, altı ayda bir doktora görünmek, tatile çıkmak en çok bilinen stres atma yöntemlerinden birisidir. Karabağ eserinde, stresten kurtulmanın yollarını şöyle sıralamıştır (Karabağ, 1999:152):

- Yürüyüş yapmak,
- Bir hayvan beslemek,
- Yeni bir hobi edinmek,
- Müzik dinlemek,
- Masaj yaptıрма,
- Bir arkadaşla konuşmak,
- Bir aktivite planlamaktır.

Eren eserinde, bir insana hakim olan iklim ve atmosfere moral demıştır. İnsana

onun enerjisini artıran, gelecek hakkındaki umutlarını kuvvetlendiren ve ona yaşama gücü sağlayan unsurların bilinmesi gerekir. İşyerinde moralin üst sevide tutulmasının gerek stresle baş etmede gerekse verimliliği artırmada rolü büyüktür.

Eren, (Eren,1993:108) kuvvetli ve zayıf moralin bileşkeleri ile ilgili bazı var-sayımlarda bulunmaktadır. Kuvvetli bir moral duygusu için özellikle çalışanlarda:

- Birlik ve beraberlik ruhu,
- Direngenlik ve vazgeçememe,
- Canlılık ve hareketlilik,
- Tatminsizlik ve hayal kırıklığına karşı direnme, amaçlara bağlılık ve öndere hayranlık, unsurları bulunmaktadır. Bununla birlikte, zayıf bir moral duygusunun bileşkeleri şöyle sıralanmıştır:
- Duygusuzluk ve gevşeklik,
- Kavga ve çekişmeler,
- Kıskançlık ve çekememelik,
- İşbirliği ruhunun yokluğu,
- Kötümserlik.

Bu bağlamda stres boyutunda moral duygusunu artırıcı faaliyetlere önem vermek gerekir.

2. Muhasebe Meslek Mensupları İle Öğretim Elamanlarının İş Yaşamında Stres Düzeyi Üzerine Bir Araştırma

Türmob ve Tesmer İşbirliğinde Sürekli Eğitimci Seminerine davet edilen 310 kişiden 73 meslek mensubu ve öğretim elamanına iş yaşamında stres düzeylerini belirlemek amacıyla bir anket uygulanmıştır. Anketle deneklere 13 soru sorulmuştur. İlk 3 soru cinsiyet, unvan ve yaş grubuna ait kişisel sorulardan oluşmaktadır. Diğer 10 soru ise Işıkhân'ın eserinden alınmış olup ekte sunulan sorulardan oluşmaktadır (Işıkhân, 2004:136-138). Ayrıca, Işıkhân'ın eserinde belirlemiş olduğu "Stres Düzeyi Toplam Puan" değerlendirmesi dikkate alınmıştır.

2.1. Araştırmanın Amacı:

Araştırmanın amacı, muhasebe meslek mensubu ve öğretim elamanlarının mesleki stres düzeylerini belirlemek ve mesleki stres düzeyinin unvan, cinsiyet ve yaşa göre değişip değişmediğini araştırmaktır.

2.2. Araştırmanın Evreni

Bu araştırmanın evreni TURMOB (Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Birliği) ve TESMER (Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Temel Eğitim Staj Merkezi) işbirliğinde Sürekli Eğitimci Seminerine katılan toplam 310 muhasebe meslek mensubu (Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir, Yeminli Mali Müşavir) ve muhasebe eğitimi veren öğretim elamanlarını (Akademisyen) kapsamaktadır. Söz konusu evrende tesadüfî örneklem yöntemi ile 125 anket formu dağıtılmış. Bundan sadece uygun ve tutarlı olan 73 kişi anket değerlendirmeye alınmıştır. Anket formunun geri dönüş oranı %23 (73/310) olarak gerçekleşmiştir.

2.3. Veri Toplama Yöntemi

Veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgilerle ilgili üç soru bulunmaktadır. On sorudan oluşan ikinci bölüm stres düzeyini belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. On sorudan oluşan "İş Düzeyi Stres Ölçeği" Işıkhân'ın "İş Hayatında Stres ve Başa Çıkma Yolları" çalışmasında önerdiği stres düzeyini tespit etmeye yönelik sorulardan oluşmaktadır.

Bu çalışmada, Işıkhân'ın "İş Stres Düzeyi Ölçeği" kullanılmış olup değerlemeye esas alınan toplam puanları aşağıda belirtilmiştir:

- Toplam puan 12'den düşük ise bireyin işteki baskı ve sıkıntılarla etkili bir şekilde baş edebildiği,
- Toplam puan 12-30 arasında ise bireyde fiziksel ve ruhsal stres belirtilerinin mevcut olduğu,

- Toplam puan 30'dan yüksek ise bireyde iş stresin tehlikeli bir boyutta olduğudur.

Araştırmada, muhasebe meslek mensupları ile öğretim elamanları işle ilgili tanımlayıcı istatistikler verildikten sonra, stres düzeyinin unvan ve cinsiyete göre değişip değişmediğini tespit etmek için bağımsız t-testi; yaş gruplarına göre

değişip değişmediğini tespit etmek için tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. Çalışmada veri analizi için SPSS 11,5 istatistik paket programı kullanılmıştır.

2.4. Güvenilirlik Test

Anketin kendi içinde güvenilirliği Cronbach Alfa yöntemiyle test edilmiş ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: Güvenilirlik katsayısı	
Anket Sayısı (N of Cases)	73,0
Soru Sayısı (N of Items)	10
Alpha	0,6701

Tablo 1'den anlaşılacağı gibi anketin tamamı için yapılan Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı =0,6701 olarak belirlenmiştir. Bu değer anketin iyi derecede güvenilir olduğunu göstermektedir.

2.5. Araştırma Bulguları:

İş yaşamında muhasebe meslek mensubu ve öğretim elamanları toplam 73 kişiden alınan cevaplara göre yapılan anket sonuçları şöyledir.

Tablo 2: Ankete Katılanların Unvanlara Göre Dağılımı

	Sayı	Geçerli Yüzde
Muhasebe Meslek Mensubu	48	65,8
Öğretim Elmanı	25	34,2
	73	100

Araştırmaya katılanların %65,8'i (48 kişi) muhasebe meslek mensubu, %34,2'si (25 kişi) muhasebe eğitimi veren öğretim elamanlarından oluşmaktadır.

Tablo 3: Ankete Katılanların Cinsiyete Göre Dağılımı

	Sayı	Geçerli Yüzde
Bayan	9	12,3
Erkek	64	87,7
Toplam	73	100

Araştırmaya katılanların %87,7'si (64 kişi) erkek, %12,3'ü (9 kişi) bayan olduğu tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 4: Ankete Katılanların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

	Sayı	Geçerli Yüzde
20-29	6	8,2
30-39	28	38,4
40-49	21	28,8
50-59	18	24,7
Toplam	73	100

Araştırmaya katılanların %8,2'si (6 kişi) 20-29 yaş grubu, % 38,4'ü (28 kişi) 30-39 yaş grubu, % 28,8'i (21 kişi) 40-49 yaş grubu, % 24,7'si (18 kişi) 50-59 yaş grubundan oluşmaktadır. Bu değerler anketin sağlıklı ve güvenilir olmasında etkili olmuştur.

Araştırmada, ankete katılanlara yönelik verilere göre cinsiyete ve ünvana göre t-Testi, yaş gruplarına göre ANOVA testi yapılmıştır. Analizlerde SSPS 11,5 paket programı kullanılmıştır. Ayrıca, alınan yanıtlardan elde edilen toplam puanlar dikkate alınarak stres düzeyi tespit edilmiştir.

Tablo 5: Cinsiyete göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Aritmetik Standart		t	df	p
		Ortalama	Sapma			
Bayan	9	33,1111	3,01846	2,547	16,292	,021*
Erkek	64	30,0313	5,36884			

*p < .05

Cinsiyete göre meslek mensuplarının stres seviyesinin farklı olup olmadığını tespit etmek üzere yapılan t-testi sonuçları tablo 5'te gösterilmiştir. Bayan meslek mensuplarının stres puanı 33,11 iken erkek meslek mensuplarının stres puanı 30,03 bulunmuştur. Bayan meslek mensuplarının stres seviyesinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bayan ve erkek meslek mensuplarının stres seviyesi ile ilgili bulunan farkın anlamlı olduğu görülmektedir (t = 2,547, p < .05).

Tablo 6: Ünvanlara Göre t-Testi Sonuçları

Unvan	N	Aritmetik Standart		t	df	p
		Ortalama	Sapma			
Muhasebe Meslek Mensupları	48	30,4792	5,10315	,154	71	,878
Muhasebe Öğretim Elemanları	25	30,2800	5,54917			

P > .05

Tablo 6'da ünvan değişkenine göre stres düzeyi hakkında verilen cevaplarda muhasebe meslek mensupları (30,47) ile muhasebe öğretim elemanlarının (30,28) aritmetik ortalamaları birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Ünvan değişkenine göre stres seviyesinin değişmediği, meslek mensupları ile öğretim elemanlarının stres puanları arasında fark olmadığı görülmüştür (t = ,154, p > .05).

Tablo 7: Ankete Katılanlarda Yaşa Göre Stres Düzeyi ile İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmalar

Yaş Grubu	N	Ortalama	Std. sapma
20-29	6	34,1667	3,37145

30-39	28	29,6429	5,21546
40-49	21	29,8571	4,46414
50-59	18	31,0000	6,23085
Toplam	73	30,4110	5,22238

Tablo 7’de meslek mensupları ile öğretim elemanlarının stres seviyesinin doğum yaşına göre değişip değişmediğini tespit etmek için dört grup oluşturulmuştur. Birinci grupta 20-29, ikinci grupta 30-39, üçüncü grupta 40-49 ve dördüncü grupta 50-59 yaş grubundaki çalışanlar dikkate alınmıştır. Yaş gruplarına göre birinci gruptaki elemanların (20-29 yaş grubu) stres ortalaması diğerlerinden yüksek görülmektedir (34,16). Daha sonra 50-59 yaş grubundakiler (31,00) olarak bulunmuştur. Yaş grubu 30-39 ile 40-49 olanların ortalamaları birbirine çok yakın bulunmuştur. Bunlar sırasıyla (29,64 -29,85)’dir.

Tablo 8: Ankete Katılanlarda Yaş Gruplarına Göre Stres Düzeyi ANOVA testi sonuçları

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	113,838	3	37,946	1,415	,246
Grup İçi	1849,833	69	26,809		
Toplam	1963,671	72			

Meslek mensupları ile öğretim elemanlarının yaş gruplarına göre stres düzeyinin değişip değişmediğini tespit etmek üzere yapılan ANOVA testi sonuçları tablo 8’de gösterilmiştir. Test sonuçlarına göre meslek mensupları ile öğretim elemanlarının stres düzeyinin yaş gruplarına göre değişmediği tespit edilmiştir ($F = 1,415, p > .05$).

Tablo 9 : Anket Sorularına İlişkin Tanımlayıcı İstatistik Sonuçları

	N(Sayı)	Minimum	Maximum	Ortalama veya Toplam Puan	Std. Sapma
ÜN VAN	73	1,00	2,00	1,3425	,47782
Cİ NSİY ET	73	1,00	2,00	1,8767	,33104
YA Ş	73	1,00	4,00	2,6986	,93816
BİR İNCİ SORU	73	1,00	5,00	2,4521	1,14311
İK İNCİ SORU	73	1,00	5,00	2,7945	1,40395
Ü CÜ NCÜ SORU	73	1,00	5,00	2,2603	,92837
DÖ RDÜ NCÜ SORU	73	1,00	5,00	3,5342	1,15569
BE Ş İNCİ SORU	73	1,00	5,00	2,4521	1,41462
ALT İNCİ SORU	73	1,00	5,00	3,8219	,96238
Y ED İNCİ SORU	73	1,00	5,00	2,4658	1,20280
SE K İZ İNCİ SORU	73	1,00	5,00	2,8219	1,28390
D OKUZ Ü NCÜ SORU	73	2,00	5,00	4,6575	,62847
ON Ü NCÜ SORU	73	1,00	5,00	3,1507	1,39115
TOPLAM	73	18,00	43,00	30,4110	5,22238

Not: Anket Soruları Çalışmanın Sonunda Sunulmuştur.

İş Stres Düzeyi Ölçeği değerlendirme toplam puanları aşağıda verilmiştir:

- Toplam puan 12'den düşük ise bireyin işteki baskı ve sıkıntılarla etkili bir şekilde baş edebildiği,
- Toplam puan 12-30 arasında ise bireyde fiziksel ve ruhsal stres belirtilerinin mevcut olduğu,
- Toplam puan 30'dan yüksek ise bireyde iş stresin tehlikeli bir boyutta olduğu,

Tablo 9'a göre, muhasebe meslek mensupları ile muhasebe eğitimi veren öğretim elamanlarının katıldığı anketten alınan sonuçlara göre **toplam puan 30,4110** olarak bulunmuştur. Buna göre ankete katılanlarda meslekte stresin yüksek boyutta varolduğu tespit edilmiştir.

Tablo 9'da dokuzuncu soru, "Hem mükemmel bir yönetici, hem mükemmel bir eş, hem de mükemmel bir ebeveyn olmak benim için çok önemlidir" sorusuna ankete katılanlar 4,656 ile çok yüksek bir ortalamayla görüş bildirmişlerdir.

Altıncı soru, "İşimin gereklerini yerine getirmek için çoğunlukla aşırı yüklenirim" 3,82 ortalamayla ; Dördüncü soru, "İşimle yeni sorumluluklar çıktığında bu sorumlulukları diğer çalışanlara devretmek yerine kendim üstlenirim" 3,53 ortalamayla; Onuncu soru, "İşim evde devam eder, işimi bitirmeden hayatta uyuyamam" 3,15 ortalamayla önerilere iyi derecede görüş bildirilerek ankete katılanlarda stres belirtilerinin mevcut olduğu ortaya çıkmıştır.

Diğer sorularda da tablo 9'da görüldüğü üzere; ankete katılanlardan alınan yanıtlar ile 2,45 ortalamadan fazla bir derecede stres belirtilerinin olduğu tespit edilmiştir.

3. Sonuçlar

Bu araştırmanın kapsamını TURMOB ve TESMER İşbirliğiyle Sürekli Eğitimci Seminerine katılan toplam 310 meslek

mensubu ve öğretim elamanlarının kapsamaktadır. Bunlardan araştırmaya katılan toplam 73 muhasebe meslek mensubu ve muhasebe eğitimi veren öğretim elamanlarında "İş Yaşamında Stres Düzeyi" tespit edilmek amaçlanmıştır.

Anket uygulanmasından elde verilerden yola çıkılarak şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Burada, demografik bilgiler için frekans analizi ve unvan, cinsiyet, yaş grubu gibi değişkenlerin stres düzeyi açısından istatistiksel analizleri yapılmıştır.
- Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensupları ile muhasebe eğitimi veren öğretim elamanlarından alınan sonuçlara göre stres düzeyi **toplam puanda 30,4110** olarak bulunmuştur. Bu puan, "İş Stres Düzeyi Ölçeği değerlendirme toplam puan" liste-sinde bulunan 30 değerinden yüksek bulunmuştur. Buna göre, ankete katılanlarda iş stresin yüksek boyutta olduğu tespit edilmiştir.
- Cinsiyet bakımından ankete katılanlarda stres düzeyine bakıldığında; bayanların stres seviyesinin erkek-lere nazaran daha yüksek olduğu görülmüştür. Bayan ve erkeklerle ilgili stres seviyesi ile ilgili bulunan farkın anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($t = 2,547, p < .05$).
- Unvan değişkenine göre stres seviyesinin değişmediği, muhasebe meslek mensupları ile muhasebe eğretim elemanlarının stres puanları arasında fark olmadığı tespit edilmiştir ($t = ,154, p > .05$).
- Yaş gruplarına göre birinci yaş grubundaki elemanların (20-29 yaş grubu) aritmetik stres ortalaması diğerlerinden yüksek görülmektedir (34,16). Daha sonra (50-59 yaş grubu) (31,00) ortalama ile ikinci sıradadır. Buna göre 30-50 yaş grubundakilerin stres düzeyi (29)

ortalama ile diğerlerine nazaran düşük bulunmuştur.

Araştırma sonucu elde edilmiş bulgular başka araştırmalarla genişletilebilir.

Kaynaklar

AYDEMİR, Muzaffer; Demirci, M. Kemal; Uluköy Metin, "Bankacılıkta stres Sorunu: Stres Kaynakları ve Stresle Başa Çıkma Yolları Üzerine Bilecik'te Bir Araştırma", s.487-505 , **Prof.Dr.** Turhan Yazgan'a Armağan, 25 July 2006. http://www.calisma.org/index.php?option=com_content&task=view&id=1574&Itemid=61

AYDIN, İnyet Pehlivan, **İş Yaşamında Stres**, Pegem A Yayınları, 2002.

Eren, Erol; Yönetim Psikolojisi, Beta Basım Yayım, Yenilenmiş 4. Bası, İstanbul, 1993.

HARGREAVES, Gerard, (Çev: Ali Cevat Akkoyunlu), **Stresle Baş Etmek**, Doğan Kitap, 1999.

Güçlü, Nezaket; Stres Yönetimi, G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, (ss 91-109)Cilt 21, Sayı 1,2001.

Eskridge, Denise Havvkins ve Coker, Donald R. the causes and signs of stress experienced by teachers and the ways of coping with it, Çeviren: Mustafa Buluş, PAÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 5, s.66-701999. (<http://egitimdergi.pamukkale.edu.tr/makale/say%C4%B145/20%C3>

%96%C4%9ERETMENLERDE%20STRES.pdf) 13.07.2007.

Gökdeniz İsmail, üretim sektöründeki işletmelerin örgüt içi stres kaynakları ve mobilyacılık sektöründe bir uygulama, s.173-189

http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler%5C%C4%B0sma%20G%C3%96KDEN%C4%B0Z%5C173-189.pdf.13.07.2007.

İşıkkhan, Vedat; "İş Hayatında Stres ve Başa Çıkma Yolları" Sandal Yayınları, Birinci Baskı, 2004.

Kalaycı, Şeref ve Tekşen Ömer; "Muhasebecilik mesleğinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Isparta il Merkezi Uygulaması" (ss.90-101) Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı:31, Temmuz 2006.

Karabağ, Ayson, Sekreterin Kılavuzu, Akba Yayıncılık, İstanbul, 1999.

Pehlivan, İnyet, (1995), Yönetimde Stres Kaynakları, Personel Geliştirme Merkezi Yayınları, Ankara, 1995.

Mısırlı, İrfan, Genel ve Teknik İletişim, Genişletilmiş 2. baskı, Detay yayıncılık, Ankara, 2004.

Okutan, Elvan Yıldırım-Balaban Özlem; "Akademik personelin Tükenmişlik Düzeyini Belirleme-ye Yönelik bir Araştırma: SAÜ İİBF ÖRNEĞİ" (ss.455-463), Kırıkkale Üni. İİBF VI. Anadolu İşletmecilik Kongresi, "Değişen Dünya ve İşletmecilikte Yeni Dinamikler", 31 Mayıs-2 Haziran 2007, Kırıkkale 2007.

EK: İŞ STRESİ DÜZEYİ ÖLÇEĞİ (IŞIKHAN 2004)

(Aşağıdaki sorulara şu anki işinizi göz önünde bulundurarak yanıtlayınız)

1. Şu anki iş yükünüzle ilgili duygunuz?
 - 5.() Beni çok fazla zorluyor ve bunaltıyor
 - 4.() Beni çok bunaltıyor
 - 3.() Beni zorluyor
 - 2.() Beni biraz zorluyor
 - 1.() Beni hiç bunaltmıyor
2. Genellikle işten ayrılana kadar yapmanız gereken her şeyi bitirebiliyor musunuz?
 - 5.() İşte kalıp bitirmeye çalışırım
 - 4.() Çok azını bırakırım
 - 3.() Genellikle büyük bir bölümünü bitiririm
 - 2.() Ancak bir bölümünü bitiririm
 - 1.() Çoğunlukla yapmam gereken her şeyi zamanında bitiririm
3. "Bazı iş arkadaşlarımla, astlarımla çalışmak güçtür". Bu ifadeye ne derece katılıyorsunuz?
 - 5.() Çoğunlukla çok fazla güç bulurum
 - 4.() Çok güç bulurum
 - 3.() Bazen güç bulurum
 - 2.() Çok az güç bulurum

- 1.() Çok olumlu bulurum
4. “İşimle yeni sorumluluklar çıktığında bu sorumlulukları diğer çalışanlara devretmek yerine kendim üstlenirim”. Bu ifadeye ne derece katılıyorsunuz?
- 5.() Kesinlikle katılıyorum
4.() Çoğunlukla katılıyorum
3.() Bazen katılıyorum
2.() Çok az katılıyorum
1.() Hiç katılmıyorum
5. “İşimde çok az çeşitlilik ve sorun vardır”. Bu ifadeye ne derece katılıyorsunuz?
- 5.() Tamamıyla doğru
4.() Çoğu zaman doğru
3.() Zaman zaman doğru
2.() Nadiren doğru
1.() Hiç doğru değil
6. “İşimin gereklerini yerine getirmek için çoğunlukla aşırı yüklenirim”. Bu ifadeye ne derece katılıyorsunuz?
- 5.() Tamamıyla doğru
4.() Çoğu zaman doğru
3.() Zaman zaman doğru
2.() Nadiren doğru
1.() Kesinlikle doğru değil
7. “İşimde baskı altında kaldığımda kontrolümü kaybetme eğilimindeyim”. Bu ifadeye ne derece katılıyorsunuz?
- 5.() Tamamıyla doğru
4.() Çoğu zaman doğru
3.() Zaman zaman doğru
2.() Nadiren doğru
1.() Kesinlikle doğru değil
8. “İşimin gereklerini yerine getirmeyi engelleyen bir çok müdahalenin sıkıntısını yaşıyorum”. Bu ifadeye ne derece katılıyorsunuz?
- 5.() Tamamıyla doğru
4.() Çoğu zaman doğru
3.() Zaman zaman doğru
2.() Nadiren doğru
1.() Hiç doğru değil
9. “Hem mükemmel bir yönetici, hem mükemmel bir eş, hem de mükemmel bir ebeveyn olmak benim için çok önemlidir”. Bu ifadeye ne derece katılıyorsunuz?
- 5.() Tamamıyla katılıyorum
4.() Çoğu zaman katılıyorum
3.() Zaman zaman katılıyorum
2.() Nadiren katılıyorum
1.() Hiçbir zaman katılmıyorum
10. “İşim evde devam eder, işimi bitirmeden hayatta uyuyamam”. Bu ifadeye ne derece katılıyorsunuz?
- 5.() Tamamıyla doğru
4.() Çoğu zaman doğru
3.() Zaman zaman doğru
2.() Nadiren doğru
1.() Hiç doğru değil